

3 Eylül 2009

Küresel Finans Sistemi ve Düzenleme Modeli Yeniden Şekilleniyor

TSPAKB Başkanı Nevzat Öztangut, Birliğin aylık yayını Sermaye Piyasasında Gündem'in Eylül 2009 sayısında yayınlanan yazısında, gelişmiş ekonomilerde meydana gelen olumlu gelişmelerin, krizde en yoğun dönemin geride kaldığına işaret ettiğini belirtti. Öztangut, bu durumun küresel ölçekte işbirliği içinde yürütülen maliye ve para politikalarının bir yansıması olduğunu söyledi.

Öztangut yazısında, kriz sonrası küresel finans sisteminin yeni yapısını oluşturmak için çeşitli uluslararası işbirliklerinin yanı sıra ulusal düzeyde kapsamlı çalışmalar başlatıldığını ifade etti. ABD, AB ve İngiltere'nin finans sistemlerine ilişkin reform planlarını değerlendiren Öztangut, bunların temel ortak noktasının, küresel finansal istikrar ve güvenin yeniden tesis edilmesi için denetim ve gözetim sistemlerinin finans sisteminin bütününe ele alacak şekilde yeniden yapılanmasının öngörülmesi olduğunu belirtti.

Öztangut, halihazırda güçlü konumda olan Türkiye finans sisteminin, küresel yarışta geri düşmemek için daha da güçlendirilmesi gerektiğini ekledi.

Finansal Piyasalarda Düzenleme Reform Çalışmaları

Sermaye Piyasasında Gündem'in ilk raporunda, halihazırda yaşanan finansal krizle ilgili olarak Avrupa Birliği, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletlerinin kendi finans piyasalarının denetim ve gözetimine ilişkin olarak 2009 yılı içerisinde açıkladıkları reform planları özetleniyor.

Bütüncül Gözetim İhtiyacı

Her üç reform planında da yalnızca krize ilişkin genel değerlendirmeler değil, derinlemesine incelenen konular da paralellikler içeriyor. Finans sistemine ilişkin uluslararası boyutu da olan bütüncül bir denetim ve gözetim ihtiyacı her üç reform planının da ortak saptaması.

Bu kapsamda, yeni ulusal otoritelerin kurulması, uluslararası alanda ise işbirliğinin artırılması gündemde. Başka türlü ifade edilirse, kriz öncesi dönemde, piyasaların kendi kendilerini disipline edebileceklerine ilişkin anlayış terk edilmiş gözükmektedir.

Sermaye Piyasası Kurum ve Ürünlerine Yönelik Yeni Öneriler

Her üç reform planında da düzenleme ve gözetimin yol ve yöntemine ilişkin kriz öncesi dönemdekine kıyasla daha kapsayıcı bir perspektifle, krizdeki rolleri dolayısıyla çeşitli kurum ve ürün düzenlemelerine ilişkin benzer görüşler dile getiriliyor.

Bu çerçevede, kredi derecelendirme şirketleri, serbest (hedge) fonlar ve tezgâhüstünde işlem gören karmaşık türev ürünlerin denetim ve gözetiminin bundan sonra nasıl olması gerektiği, sermaye yeterliliğine yönelik düzenlemeler, muhasebe uygulamalarında ekonomik dalgalanmaların boyutunu arttırıcı etkilerin nasıl azaltılabileceği ve finansal kurumlarda risk yönetiminin nasıl ele alınması gerektiği her üç planda da tartışılan temel konular.

Uluslararası İşbirliğinin Pekleştirilmesi

Planlarda, uluslararası koordinasyon ve işbirliğinin artırılması amacıyla Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Finansal İstikrar Kurulu (FSB) gibi kurumlara daha etkin roller verilmesi öneriliyor.

Singapur Sermaye Piyasası

Gündem'in ikinci raporunda, Güneydoğu Asya'nın en küçük devleti olmasına karşın, kişi başına milli geliri ile dünyada 22. sırada yer alan Singapur'un sermaye piyasası inceleniyor.

Singapur Uluslararası Finans Merkezi

Singapur, uluslararası bir finans merkezi olma yönündeki çalışmalarına 1960'lı yıllarda başladı. Başlangıçta Singapur'un bir sanayi merkezi yapılması amaçlanırken, finans sektörünün diğer sektörleri desteklemesi hedeflendi. Bölgesel anlamda uluslararası piyasalar kurulmuş, yabancı kurumların ülkede işlem yapabilmeleri için kolaylıklar sağlanmıştır. Diğer taraftan altyapı, iş gücü gibi alanlara yapılan yatırımlarla ülke, bölgesel bir finans merkezi haline gelmiştir.

Asya-Pasifik'te İlk Halka Açılan Borsa

Singapur Menkul Kıymet ve Uluslararası Döviz Borsalarının birleşmesinin ardından, Singapur Borsası (SGX) 1999'da holding yapısında kurulmuştur. 2000 yılında ise SGX kendi borsasına kote olarak Asya-Pasifik bölgesinde bir ilki gerçekleştirmiştir. Haziran 2008 itibarıyla %76'sı halka açık olan borsanın kurumsal ortakları arasında ABD'li ve Avrupalı yatırımcılar ağırlıktadır.

Zengin Ürün Çeşidi

Borsada; hisse senetleri, borçlanma araçları, gayrimenkul ve borsa yatırım fonları ile varantlar işlem görüyor. Bunların yanında bir çeşit yatırım fonu olan işletme yatırım fonları, bir dayanak varlığın getirisini sağlayan ancak o dayanak varlık üzerinde sahiplik hakkı vermeyen sertifikalar, çeşitli ürünleri bünyesinde bulunduran "birleştirilmiş menkul kıymetler" ve hisse senedi türevleri de işlem görüyor.

Yüksek Yabancı Şirket Kotasyonu

2008 sonu itibarıyla borsanın piyasa değeri yaşanan krize bağlı olarak bir önceki yıl sonuna göre %50 değer kaybederek 265 milyar \$'da kaldı. Özellikle 2005 sonrasında yabancı şirketlerin kotasyonu yoğunlaşırken, 2008 sonunda kote 633 şirketin 277'si yabancıdır.

KOBİ Finansmanında Catalist

KOBİ'lerin finansmanı için kurulan SESDAQ, 2008 sonunda Londra Borsası AIM Piyasasına benzer sponsor denetimli bir piyasa modeline, Catalist'e geçmiştir. Bu piyasada sponsorlar şirketlerin kotasyonuna aracılık yaparken, şirketin kotta olduğu sürece uyması gereken kurallar, hazırlaması gereken raporlar ve kamuya yapılan açıklamalarda da yardımcı oluyor. Sponsor denetimli piyasa modelini, İMKB de Gelişen İşletmeler Piyasası için uygulayacak.

Türev Ürünler Endekslerde Yoğunlaşıyor

Türev piyasasında üç ürün grubu yer alıyor. Özellikle civar ülkelerin hisse senedi endeksleri, çeşitli faiz oranı ve pariteler ile ham hurma yağına dayalı türev ürünler piyasada işlem görüyor.